

το '12

και η εποχή του Έκθεση Μνήμης & Τιμής

Ενημερωτικό σημείωμα προς δασκάλους και καθηγητές

Η δύση του δεκάτου ενάτου αιώνα και η αυγή του εικοστού σηματοδοτήθηκαν από μεγάλες αλλαγές στα οικονομικά, πολιτικά, κοινωνικά, στρατιωτικά δεδομένα, τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε ευρωπαϊκό και σε βαλκανικό επίπεδο.

Το 1912 είναι μια κορυφαία χρονιά της ελληνικής ιστορίας, καθώς ενενήντα χρόνια μετά την επανάσταση του 1821, με τη δύναμη, την αποφασιστικότητα που διακρίνει τη φυλή μας και τη συνεργασία που μας ενώνει πάντα στα δύσκολα, ο ελληνικός στρατός διπλασίασε μέσα σε λίγους μήνες την εδαφική μας επικράτεια απελευθερώνοντας εκατοντάδες χιλιάδες ελλήνων. Έτσι, στις αρχές του εικοστού αιώνα, η Ελλάδα βρίσκεται σε σταυροδρόμι σημαντικών αλλαγών.

Ιστορική αναδρομή

Στις αρχές του εικοστού αιώνα η Ελλάδα βρίσκεται στο σταυροδρόμι σημαντικών αλλαγών, τόσο στο εσωτερικό του κοινωνικοπολιτικού και οικονομικού περιβάλλοντος όσο και στο εσωτερικό γίνεσθαι. Τα δεινά του ατυχή πολέμου του 1897 και η πολεμική αποζημίωση ύψους 4.000.000 τουρκικών λιρών που έπρεπε να καταβάλει στη νικήτρια Τουρκία (η χώρα μας που ηττήθηκε), επέβαλε και νέα δανειοδότηση από τις Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής.

Η Διεθνής Επιτροπή Οικονομικού Ελέγχου που ορίστηκε για τη διασφάλιση των συμφερόντων των ομολογιούχων επέβαλε σκληρό δημοσιονομικό έλεγχο των οικονομικών του κράτους. Για μια ακόμη φορά ο Ελληνικός λαός βρίσκεται υπό επιτροπεία. Μέσα σε αυτό το δυσμενές τοπίο, οι χαρισματικοί Ίων Δραγούμης (Υποπρόξενος στο Μοναστήρι) και Λάμπρος Κορομηλάς (Πρόξενος στη Θεσσαλονίκη) με τη συνεργασία του ιεράρχη της Καστοριάς Γερμανού Καραβεγγέλη και τη συνδρομή Ελλήνων αξιωματικών, μεταξύ άλλων και των εθνομαρτύρων Παύλου Μελά και Τέλλου Αγαπηνού, δημιούργησαν το έπος του Μακεδονικού Αγώνα (1904-1908).

Αφ' ενός το κίνημα των Νεοτούρκων το 1908 και αφ' ετέρου η Επανάσταση των Ελλήνων αξιωματικών το 1909 που είχαν και από τις δύο πλευρές το λαό με το μέρος τους, άλλαξαν τις πολιτικές δομές και στις δύο χώρες και ανέδειξαν δύο πολιτικές φυσιογνωμίες, τον Ελευθέριο Βενιζέλο και τον Κεμάλ Ατατούρκ.

Οι εθνικιστικές πολιτικές που εφάρμοσε η κυβέρνηση του προέκυψε από την επανάσταση των νεοτούρκων απέναντι στους χριστιανικούς πληθυσμούς της Βαλκανικής, επέτρεψε στην κυβέρνηση της Σερβίας, της Βουλγαρίας, του Μαυροβουνίου και της Ελλάδας να συνυπογράψουν συνθήκες αμυντικής συμμαχίας η οποία προέβλεπε ότι η μία χώρα θα συνέπραττε υπέρ της άλλης αν δεχόταν επίθεση από την οθωμανική αυτοκρατορία.

Έτσι, με αυτό το δόγμα ως οδηγό ο Βασιλιάς του Μαυροβουνίου Νικόλαος, στις 25 Σεπτεμβρίου του 1912 κήρυξε τον πόλεμο έναντι της οθωμανικής αυτοκρατορίας και μερικές μέρες μετά μπήκαν στον πολεμικό χορό και οι άλλες χώρες της συμμαχίας.

Οι Ελληνικές δυνάμεις χωρισμένες σε δύο πολεμικές οντότητες με ηγέτες τον Διάδοχο Κωνσταντίνο και ανώτατους αξιωματικούς τον στρατηγό Σαμπουντζάκη, τους υποστρατήγους Μανουσσογιαννάκη, Καλλάρη, Δαμιανό, Μοσχόπουλο και τους συνταγματάρχες Ματθαίουπουλο και Κλεομένους κ.α. πέρασαν στις 5 Οκτωβρίου το πρωί την τότε ελληνοτουρκική μεθώριο με κατεύθυνση την Μακεδονία. Σε σαράντα μέρες περίπου εκδίωξαν τις τουρκικές μεραρχίες από τη Δυτική Μακεδονία κι εισήλθαν τροπαιούχοι στη Θεσσαλονίκη στις 26 Οκτωβρίου του 1912.

Το πολεμικό ναυτικό με ναυαρχίδα το θωρηκτό καταδρομικό Αβέρωφ και ηγέτη του τον υποναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη, νίκησε κατά κράτος τον τουρκικό πολεμικό στόλο και απελευθέρωσε το ένα μετά το άλλο τα ελληνικά νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου. Η συνθήκη του Λονδίνου που υπογράφηκε στις 17 Μαρτίου ανάμεσα στους νικητές Βαλκανικούς συμμάχους και στην ηττημένη οθωμανική αυτοκρατορία δημιούργησε την ασάφεια για να ακολουθήσει ο δεύτερος Βαλκανικός πόλεμος του 1913 που ήταν ένας από τους φονικότερους πολέμους της σύγχρονης στρατιωτικής ελληνικής ιστορίας.

Η Ελλάδα θα οδηγηθεί μερικά χρόνια μετά τον ατυχή πόλεμο του 1897 στη Μικρασιατική καταστροφή. Τα 25 χρόνια που μεσολάβησαν θα της επιτρέψουν να βιώσει το θρίαμβο του Μακεδονικού αγώνα και σαφώς τη νικήτρια εποποιία των Βαλκανικών αγώνων του 1912 και 1913 καθώς και την αίγλη της συμμαχίας των νικητών του Α' Παγκοσμίου Πολέμου.

Περίληψη της έκθεσης

Η έκθεση με θέμα «Το '12 και η εποχή του» που θα φιλοξενηθεί από τις 13 Οκτωβρίου 2012 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2012 στο Παλαιοντολογικό Μουσείο Πτολεμαΐδας με ιστορικά τεκμήρια, κειμήλια και προσωπικά αντικείμενα των πρωταγωνιστών της περιόδου συρράπτει τον ιστορικό χρόνο τιμώντας την εποποιία του 1912.

Εκατό χρόνια μετά ο Δήμος Εορδαίας τιμώντας την 15^η Οκτωβρίου του 1912, ημέρα που ο ελληνικός στρατός απελευθέρωσε από τον οθωμανικό ζυγό το Καϊλάρι (Πτολεμαΐδα) δίνει τόσο στους κατοίκους της περιοχής όσο και στους μαθητές και τις μαθήτριες της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τη δυνατότητα να συνομιλήσουν άμεσα με την αίγλη των νικητών προγόνων μας.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα ξεναγηθούν στο χώρο της έκθεσης παρακολουθώντας με το αντίστοιχο υλικό την πορεία της Ελλάδας από το έτος της ήττας το 1897 έως το νικηφόρο 1912.

Εκπαιδευτική προετοιμασία

Οι μαθητές πρέπει να έχουν προετοιμαστεί ιστορικά σε όλη την περίοδο από το 1897 έως 1912.

1897 Ατυχής ελληνοτουρκικός πόλεμος

1906 Ολυμπιάδα

1902 - 1908 Κίνημα μετανάστευσης

1904 - 1908 Μακεδονικός αγώνας

1910 - 1912 Προετοιμασία της ελληνικής κοινωνίας για τη Βαλκανική σύρραξη

1912 Γεγονότα

Πρωταγωνιστές 1912

Βασιλιάς Γεώργιος Α'
Διάδοχος Κωνσταντίνος
Πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος

Στρατιωτικές φυσιογνωμίες
Υποστράτηγος Παναγιώτης Δαγκλής
Ναύαρχος Παύλος Κουντουριώτης
Μακεδονομάχος Εθνομάρτυρας Παύλος Μελάς

Φυσιογνωμίες της εποχής

Κωστής Παλαμάς
Πηνελόπη Δέλτα
Γρηγόρης Ξενόπουλος

Δήμος Εορδαίας
&
Ν.Π.Δ.Δ. ΚΟΙ. Π. ΠΑ. Π.

